

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Tomáše Langáška (soudce zpravodaj), soudce JUDr. Petra Průchy a soudkyně Mgr. Jany Brothánkové v právní věci žalobce: **D. L. A.**, zastoupený Mgr. Janem Boučkem, advokátem, se sídlem Opatovická 1659/4, Praha 1, proti žalovanému: **Policie České republiky, Krajské ředitelství policie hl. m. Prahy**, se sídlem Kaplanova 2055/4, Praha 4, týkající se žaloby proti rozhodnutí žalovaného ze dne 18. dubna 2018, č. j. KRPA-144543-17/ČJ-2018-000022, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 9. května 2018, č. j. 4 A 37/2018 - 22,

takto:

I. Kasační stížnost žalobce **se zamítá**.

II. Žalobce **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

III. Žalovanému **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

IV. Ustanovenému zástupci žalobce Mgr. Janu Boučkovi, advokátu, se sídlem Opatovická 1659/4, Praha 1, **se nepřiznává** odměna za zastupování a náhrada hotových výdajů.

Odůvodnění:

I. Vymezení případu

[1] Rozhodnutím žalovaného označeným v záhlaví byl žalobce zajištěn na 90 dnů podle § 124 odst. 1 písm. c) zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

[2] Žalobce podal proti tomuto rozhodnutí žalobu a zároveň požádal o ustanovení zástupce z řad advokátů, a sice Mgr. Jindřicha Lechovského, advokáta, se zdůvodněním, že s ním již byl v kontaktu a má k němu důvěru.

[3] Městský soud v Praze (dále jen „městský soud“) žalobci v záhlaví označeným usnesením ustanovil zástupcem Mgr. Jana Boučka, advokáta, který žalobce zastupoval již v jiném řízení vedeném u městského soudu (sp. zn. 6 A 95/2017), jež se rovněž týkalo cizineckého práva, a má tudíž se žalobcem konkrétní zkušenost.

II. Kasační stížnost a průběh řízení o ní

[4] Žalobce (dále též „stěžovatel“) podal proti usnesení městského soudu kasační stížnost a domáhal se jeho zrušení. Dle jeho názoru nebyl rozumný důvod, aby mu nebyl ustanoven zástupce, o něhož žádal. Stěžovatel byl s Mgr. Lechovským již v kontaktu a má k němu důvěru, tento advokát navíc pravidelně dojíždí do Zařízení pro zajištění cizinců B., kde je stěžovatel zajištěn, a při poskytování bezplatné pomoci v tomto zařízení se s věcí stěžovatele již seznámil. S Mgr. Boučkem stěžovatel není již dlouho v kontaktu a tento advokát tak se situací stěžovatele není dostatečně obeznámen.

[5] Ustanovený zástupce stěžovatele Mgr. Jan Bouček se s argumenty předestřenými v kasační stížnosti ztotožnil. Upozornil na důvěrnost vztahu mezi advokátem a klientem, přičemž stěžovatel by neměl být nucen být zastupován advokátem, o něhož nemá zájem. Mgr. Bouček též považuje za relevantní, že stěžovatelem požadovaný advokát se s jeho případem již seznámil. Nynější situace stěžovatele je podstatně rozdílná od té, v níž ho Mgr. Bouček zastupoval, a proto nelze dovozovat, že by byl osobou znalou situace. Ke svému vyjádření Mgr. Bouček předložil kopii žádosti o zproštění zastupování ve věci stěžovatele, kterou zaslal městskému soudu.

III. Posouzení kasační stížnosti Nejvyšším správním soudem

[6] Nejvyšší správní soud kasační stížnost posoudil a dospěl k závěru, že není důvodná.

[7] Podle § 35 odst. 9 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“) může předseda senátu navrhovateli, u něhož jsou předpoklady, aby byl osvobozen od soudních poplatků, a je-li to nezbytně třeba k ochraně jeho práv, na návrh ustanovit zástupce, jímž může být i advokát.

[8] K právu navrhovatele (žalobce) na ustanovení konkrétního zástupce se vyjádřil rozšířený senát Nejvyššího správního soudu v rozsudku ze dne 21. prosince 2009, č. j. 7 Azs 24/2008 - 141, č. 1995/2010 Sb. NSS, tak, že „*vyhovět návrhu na ustanovení konkrétního zástupce bude namístě především tehdy, bude-li takové rozhodnutí opřeno o rozumné a věcné důvody a současně nebude v rozporu s jinými hledisky, které je nezbytné při rozhodnutí o konkrétní osobě zástupce vzít v úvahu. Pokud totiž účastník řízení navrhne konkrétní osobu, která by jej měla zastupovat, obvykle tak činí z důvodů, které pokládá za rozumné a věcně oprávněné. Typicky účastník řízení navrhuje určitou konkrétní osobu tehdy, má-li k ní z určitých důvodů vybudován vztah důvěry, z něhož vyvozuje, že právě ona bude*

řádně hájit jeho zájmy. Tato důvěra přitom představuje jeden ze základních atributů vztahu mezi advokátem a jeho klientem [srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 11. 2005, č. j. 7 Azs 214/2005 - 96 (www.nssoud.cz)]. Vztah důvěry často vznikne tehdy, zabývala-li se navrhovaná osoba jako zástupce věcí účastníka řízení již dříve (např. v jiném řízení před orgány veřejné moci), zastupovala-li jej v jiné jeho věci, je-li z jiných důvodů obeznámena více než jiné osoby s jeho věcí či s jejími významnými aspekty nebo má-li určité specifické vlastnosti, schopnosti či dovednosti, které jsou předpokladem pro to, že by mohla ve věci účastníka řízení s přihlédnutím ke konkrétním okolnostem vystupovat účinněji než jiné osoby. Takovými specifickými schopnostmi, vlastnostmi či dovednostmi může být například specializace navrhovaného zástupce na určitá právní odvětví či schopnost komunikovat s účastníkem řízení (typicky právě v případě žadatelů o mezinárodní ochranu) v jeho mateřštině nebo jiném jazyce, kterým se dorozumí." Rozšířený senát nicméně uznal, že „*právo účastníků řízení na ustanovení konkrétního zástupce ovšem nepochybně nemůže mít podobu práva absolutního. Za rozumné a věcně oprávněné důvody tak zpravidla nebude možno považovat návrh na ustanovení konkrétního zástupce jen proto, že takový zástupce je všeobecně znám (například díky tomu, že často vystupuje v médiích, nebo že se jako advokát těší vynikající pověsti). Další meze práva na ustanovení konkrétního zástupce pak zcela jistě musí existovat pro případ možného zneužití předmětného práva*". Pokud navrhovatel požádá o ustanovení konkrétního zástupce a jeho žádost bude opřena o věcně oprávněné důvody, bude zpravidla na místě navrhovateli vyhovět. „*Důvodem pro nevyhovění návrhu na ustanovení konkrétního zástupce mohou být především okolnosti, které svojí povahou či významem převažují nad respektováním rozumných a věcně oprávněných důvodů, které účastník uvedl ve svém návrhu. [...] V tomto ohledu je nicméně třeba trvat na tom, že pokud soud návrhu účastníka řízení na ustanovení konkrétního zástupce nevyhoví, je povinen své rozhodnutí přezkoumatelným způsobem odůvodnit.*"

[9] Základním kritériem přezkumu rozhodnutí krajského (v tomto případě městského) soudu, jímž nebylo vyhověno žádosti o ustanovení konkrétního advokáta, je tedy jeho přezkoumatelnost (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16. ledna 2018, č. j. 8 As 258/2017-21). V projednávané věci je přitom důvod, pro který městský soud stěžovateli ustanovil Mgr. Jana Boučka, z napadeného usnesení zřejmý. Pro městský soud bylo podstatné, že tento advokát již stěžovatele zastupoval v jiném řízení, pročež má se stěžovatelem zkušenosti. Nejvyšší správní soud přitom ve své judikatuře opakovaně klade důraz právě na to, že konkrétní advokát již žalobce zastupoval v jiném řízení (srov. například rozsudky ze dne 11. ledna 2018, č. j. 5 As 330/2017 - 19, ze dne 21. prosince 2017, č. j. 4 As 251/2017 - 20, ze dne 12. prosince 2017, č. j. 5 As 308/2017 - 20 či ze dne 30. listopadu 2017, č. j. 4 As 222/2017 - 23). Úvaha městského soudu proto v tomto směru obstojí.

[10] Nejvyššímu správnímu soudu je navíc z úřední činnosti známo, že Mgr. Jindřich Lechovský bývá ustanovován zástupcem žalobců (či alespoň k ustanovení požadován) ve věcech týkajících se cizineckého práva velmi často. Jak Nejvyšší správní soud uvedl v rozsudku ze dne 23. listopadu 2017, č. j. 7 As 342/2017 - 20, „*i za situace, kdy se žádost o ustanovení konkrétního advokáta opírá o rozumné a věcně oprávněné důvody, mohou být důvodem pro nevyhovění takovému návrhu okolnosti, které svojí povahou či významem převažují nad respektováním těchto rozumných a věcně oprávněných důvodů. V nyní posuzované věci může podle názoru zdejšího soudu nad stěžovatelem uváděnými důvody*

jeho návrhu převážit snaha o rovnoměrné zatížení advokátů ustanovovaných ex offo *v cizineckých věcech. Nejvyšší správní soud přitom ve své judikatuře dospěl k závěru, že samo o sobě nerovnoměrné ustanovování advokátů považuje za natolik závažnou skutečnost ve smyslu rozsudku rozšířeného senátu, která odůvodňuje ustanovení jiného zástupce. Kasační soud totiž zastává názor, že pokud by byl pouze jediný advokát ustanovován na návrh každého cizince, vedl by takový postup k neakceptovatelné monopolizaci právních služeb poskytovaných* ex offo *v oblasti cizinecké agendy*" (srov. též rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. června 2017, č. j. 9 As 98/2017 - 24 či usnesení ze dne 15. února 2016, č. j. 9 Azs 19/2016 - 18 či ze dne 30. června 2016, č. j. 10 Azs 109/2016 - 54). Ačkoli městský soud ve svém rozhodnutí tento důvod nezmínil, dle názoru Nejvyššího správního soudu by mohlo jít o další důvod, pro který by bylo možno rozhodnutí ustanovit stěžovateli jiného advokáta než toho, kterého výslovně požadoval, za souladné s právem.

[11] To, že se mezi stěžovatelem a ustanoveným zástupcem Mgr. Janem Boučkem následně nevytvořil vztah vzájemné důvěry potřebný pro kvalitní a nikoli jen formální zastoupení stěžovatele, není okolností, k níž by mohl Nejvyšší správní soud přihlížet při posuzování napadeného usnesení městského soudu (srov. § 109 odst. 5 s. ř. s.). Může jít však o důvod pro zrušení ustanovení Mgr. Boučka podle § 20 odst. 2 zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů, o něž ostatně Mgr. Bouček již požádal. Rozhodnutí o tomto návrhu však přísluší městskému soudu a nikoli Nejvyššímu správnímu soudu, jehož úkolem bylo pouze posoudit, zda městský soud rozhodl o žádosti stěžovatele o ustanovení zástupce v souladu se zákonem.

IV. Závěr a náklady řízení

[12] Nejvyšší správní soud tedy neshledal kasační stížnost důvodnou, pročež ji ve smyslu § 110 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řás správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s."), zamítl. Rozhodl tak bez jednání postupem podle § 109 odst. 2 s. ř. s.

[13] O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud podle § 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. Žalobce neměl úspěch ve věci, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení. Žalovanému v řízení o kasační stížnosti žádné náklady nevznikly, a náhrada nákladů řízení se mu tudíž nepřiznává.

[14] Žalobci byl napadeným usnesením ustanoven zástupcem advokát, jehož odměnu za zastupování hradí stát (§ 35 odst. 9 s. ř. s., věta první za středníkem). Nicméně jak uvedl Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 15. července 2010 č. j. 7 Afs 56/2010-59, „*za podání, se kterým je nutně spojen vznik nároku ustanoveného advokáta na mimosmluvní odměnu podle § 11 odst. 1 písm. d)* [vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů], *je třeba považovat jen takové podání, z něhož vyplývají pro věc nové skutkové, či právní okolnosti a argumenty (důvody kasační stížnosti)*". Podání Mgr. Jana Boučka, jímž pouze potvrdil argumentaci žalobce a sdělil, že požádal městský soud o zproštění zastupování, za takové podání považovat nelze. Nejvyšší správní soud proto ustanovenému zástupci stěžovatele odměnu za zastupování a náhradu hotových výdajů nepřiznal.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 14. června 2018

JUDr. Tomáš Langášek
předseda senátu